

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการผลิตสุกรป่า

A Preliminary Study on Wild Pig (*Sus scrofa*) Production

โดย

วัชรพงษ์ วัฒนกุล, อินทร์ ศาลางาม, นรินทร์ บุญพรหม และ วรพงษ์ สุริยจันทร์ทอง^{1/}

Watcharapong Wattanakul, Intr Sala-Ngam,

Narintorn Boonbrahm and Worapong Suriyajantratong

บทคัดย่อ

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้านการให้ผลผลิตของสุกรป่าพันธุ์น้ำสั้น หน้ายาวและพันธุ์ลูกผสมระหว่างสุกรป่าพันธุ์น้ำสั้นและพันธุ์หน้ายาว ที่เลี้ยงแบบขังเช่นเดียวกับสุกรพันธุ์โดยทำการทดลองที่ฟาร์มสุกร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่าสุกรป่าจะเป็นสัดครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 237-250 วัน มีน้ำหนักตัวระหว่าง 35.8-58.2 กก. มีวงรอบการเป็นสัด 21 ± 3 วัน ระยะเวลาการตั้งท้องระหว่าง 114-120 วัน แม่สุกรป่าก่อนการตั้งท้องมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 0.19 กก.ต่อวัน มีอัตราการกินได้เฉลี่ย 0.95 กก.ต่อวัน และมีอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว 4.81 ทั้งนี้สุกรป่าพันธุ์น้ำสั้นมีแนวโน้มของอัตราการเจริญเติบโตดีกว่าสุกรป่าพันธุ์หน้ายาวโดยมีค่าเป็น 0.20 และ 0.18 กก.ต่อวัน ตามลำดับ

งานการตั้งท้องครั้งแรกและการตั้งท้องครั้งที่สองสุกรป่ากินอาหารเฉลี่ย 1.38-1.59 กก.ต่อวันและ 1.24-1.50 กก.ต่อวัน ตามลำดับ โดยมีน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นหลังการคลอดจากการตั้งท้องครั้งแรกและครั้งที่สองเป็น 10.2-14.2 กก.และ 7.0-16.6 กก. ตามลำดับ

แม่สุกรป่าจะให้ลูกครอกแรก 3-5 ตัว และเพิ่มเป็น 5-7 ตัวในครอกที่สอง น้ำหนักแรกเกิดของลูกสุกรป่าอยู่ในช่วง 0.6-1.2 กก. คิดเป็นน้ำหนักแรกเกิดเฉลี่ย 0.83 กก. ทั้งนี้เพศผู้มีแนวโน้มที่จะมีน้ำหนักแรกเกิดเฉลี่ยสูงกว่าเพศเมีย คือ 0.92 และ 0.68 กก.ต่อตัว ตามลำดับ และน้ำหนักแรกเกิดของลูกผสมมีแนวโน้มที่สูงกว่าพันธุ์น้ำสั้นและหน้ายาวคือ 0.88, 0.86 และ 0.76 กก.ต่อตัว ตาม

1/ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี อุบลราชธานี 34190

Faculty of Agriculture, Ubon Ratchathani University, Ubon Ratchathani

34190

ลำดับ เมื่อแม่สุกรป่าเลี้ยงลูกกินอาหาร 1.8-2.3 กก.ต่อวัน และมีน้ำหนักตัวลดลง 0.2-0.9 กก. ในช่วงระยะเวลา 44-54 วัน และจะกลับเป็นสัดอีกครั้งหลังการหย่านม 6-18 วัน

ลูกสุกรป่าแรกเกิดจนถึงหย่านมมีอัตราการตาย 55 % ในการตั้งท้องครั้งแรกและลดลงเหลือ 34 % ในการตั้งท้องครั้งที่สอง ทั้งนี้ลูกสุกรป่าหย่านมเมื่ออายุ 44-54 วัน โดยลูกผสมหย่านมที่น้ำหนักตัวเฉลี่ย 4.78 กก. อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 79 กรัมต่อวัน ในขณะที่ลูกสุกรพันธุ์หน้าสั้นหย่านมมีน้ำหนักตัวเฉลี่ย 4.74 กก. อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 78 กรัมต่อวัน และลูกสุกรพันธุ์หน้ายาวหย่านมที่น้ำหนักตัวเฉลี่ย 4.54 กก. อัตราการเจริญเติบโต 75 กรัมต่อวัน และลูกสุกรป่าที่นำไปฝากเลี้ยงกับแม่สุกรพันธุ์เมื่ออายุได้ 7 วัน จะหย่านมเมื่ออายุ 50 วัน น้ำหนัก 4.78 กก. อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 80 กรัมต่อวัน

ลูกสุกรป่าลูกผสมน้ำหนักระหว่าง 6.5-12.0 กก. มีอัตราการเจริญเติบโต 0.19 กก.ต่อวัน มีอัตราการกินได้ 0.6 กก.ต่อวัน และมีอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว 3.08 ทั้งนี้อัตราการเจริญเติบโตของเพศผู้มีแนวโน้มสูงกว่าเพศเมียคือ 0.21 กับ 0.18 กก.ต่อวัน ตามลำดับ ในช่วงน้ำหนักตัว 12-30 กก. พบว่าลูกสุกรป่าพันธุ์ลูกผสม มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 0.23 กก.ต่อวัน มีอัตราการกินได้เฉลี่ย 0.88 กก.ต่อวัน และมีอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว 3.91 โดยเพศผู้มีแนวโน้มของการเจริญเติบโตดีกว่าเพศเมียคือ 0.27 กับ 0.20 กก.ต่อวัน ตามลำดับ

การศึกษาคุณภาพซากของพ่อพันธุ์สุกรป่าที่น้ำหนักตัวประมาณ 70 กก. พบว่าสุกรป่าพันธุ์หน้าสั้นมีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดง 38.26 % สูงกว่าในสุกรป่าพันธุ์หน้ายาวซึ่งมีเนื้อแดง 34.34 % และเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงของสุกรป่ามีค่าสูงกว่าในสุกรขุนที่เลี้ยงเชิงการค้า คือ 32.27 % ตลอดทั้งซากของสุกรป่ามีปริมาณไขมันน้อยกว่าสุกรขุนที่เลี้ยงเชิงการค้า อันเป็นลักษณะเฉพาะที่นิยมของผู้บริโภค

Abstract

The data presented were obtained from wild pigs which were raised like domestic pigs in captivity at Ubon Ratchathani University. Results showed that the first oestrus of the wild sow was 237-250 days (35.8-58.2 kg.), and the oestrus cycle was 21±3 days. The gestation length of the wild sow was 114-120 days which appeared slightly higher than that of the domestic sow. The average daily gain (ADG) of wild sows before gestation was 0.19 kg/day, feed conversion rate (FCR) was 4.81 and daily feed consumption (DFC)

was 0.95 kg/day. However, ADG from short face wild pigs (SFW) tended to be higher than long face wild pigs (LFW) (0.20 and 0.18 kg/day respectively).

Feed intake of wild sows in the first gestation period were 1.38-1.59 kg/day and 1.24-1.50 kg/day in the second gestation period. The body weight of wild sows after the first farrowing increased 10.2-14.2 kg and 7.0-16.6 kg after the second farrowing.

The first litter size of wild pigs were 3-5 piglets and this increased to 5-7 piglets for the second litter. All piglets at birth had a body weight of between 0.6-1.2 kg. Birth weight of the wild males tended to be higher than the wild females, 0.92 and 0.62 kg respectively. Mean birth weight appeared slightly higher in the crossbred wild pig (SFW X LFW) than in the SFW pig and in the LFW pig, 0.88, 0.82 and 0.76 kg/head respectively. Pre-weaning mortality rate was 55 % in the first parity, but reduced to 34 % in the second parity.

Piglets were weaned at 44-54 days of age. The crossbred wild pigs were weaned at 4.78 kg with an ADG of 79 g/day. The SFW pigs were weaned at 4.74 kg with an ADG of 78 g/day. The LFW pigs were weaned at 4.54 kg with an ADG of 75 g/day. The wild piglets, from 7 days of age, reared by domestic sows were weaned at 50 days (4.78 kg) with an ADG of 80 g/day.

The ADG, DFC and FCR of the crossbred wild pigs from 6.5 to 12.0 kg of body weight were 0.19 kg/day, 0.60 kg/day and 3.08 respectively. However, the ADG of wild males tended to be higher than that of the wild females (0.21 compared with 0.18 kg/day). From 12 to 30 kg of body weight, the ADG, DFC, FCR of crossbred wild pigs were 0.23 kg/day, 0.88 kg/day and 3.91 respectively.

Wild males were killed at about 70 kg of body weight. The results showed that the percentage of lean pork from the SFW boar tended to be higher than the LFW boar (38.26% compared with 34.34 %) while the percentage of lean pork from domestic pig at 100 kg of body weight was 32.27 %.

คานา

สุกรป่า (*Sus scrofa*) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า "หมูป่า" เป็นสัตว์ป่าที่ไม่ได้จัดอยู่ในพระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ป่า พบมากในแถบตะวันตกและภาคใต้ของประเทศไทย สุกรป่าตามธรรมชาติเป็นสัตว์ที่กินลูกน้อยและส่วนใหญ่มักจะให้ลูกปีละครั้ง โดยให้ลูกเพียง 4-5 ตัวต่อครอก แต่ด้วยลักษณะเฉพาะของเนื้อสุกรป่าที่มีมันแทรกอยู่ระหว่างเนื้อกับหนังน้อย เมื่อนำมาประกอบอาหาร หนังจะมีลักษณะกรุบกรอบเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ทำให้มีการล่าสุกรป่ามาเป็นอาหารกันอย่างแพร่หลาย เป็นผลให้ปริมาณสุกรป่าตามธรรมชาติมีจำนวนลดน้อยลงเรื่อย ๆ

การนำสุกรป่ามาเลี้ยงแบบสุกรพันธุ์ จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่มีผู้พยายามทดลองศึกษาเพื่อเป็นการทดแทนการล่าสุกรป่าตามธรรมชาติ แต่เพราะสุกรป่าเป็นสัตว์ที่มีสัญชาตญาณการอยู่ในป่า ต้องการที่จะอยู่แบบเป็นอิสระ เมื่อนำมากักขังจึงมักมีอาการเครียด มีอัตราการผสมติดต่ำและให้ลูกน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้เลี้ยงขาดข้อมูลเบื้องต้น งานการเลี้ยงให้สุกรป่าสามารถอยู่ในพื้นที่กักขังได้เช่นเดียวกับสุกรพันธุ์ ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเบื้องต้นของสุกรป่าที่นำมาเลี้ยงแบบสุกรพันธุ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงสุกรป่าในเชิงเศรษฐกิจสำหรับเกษตรกรหรือผู้สนใจต่อไป

การตรวจเอกสาร

สุกรป่า (*Sus scrofa*) จัดเป็นสัตว์ที่พบอยู่ทั่วโลก และเป็นบรรพบุรุษของสุกรบ้านโดยจัดลำดับอนุกรมวิธานดังนี้ (Boonsong และ McNeely, 1977)

Class	Mammalia
Order	Artiodatyla
Family	Suidae
Genus	Sus

ลักษณะของสุกรป่าโดยทั่วไปคล้ายสุกรบ้าน มีฟันจำนวน 44 ซี่ เป็นฟันบน และฟันล่างอย่างละ 22 ซี่ การจัดเรียงของฟันด้านซ้ายและขวาเป็นแบบ 3/3, 1/1, 4/4, 3/3 โดยจะมีเขี้ยวฝัง

โทษที่เข้ารับการขูดคูดอาหารและการต่อสู้ สุกรป่าทั่วไปอาจแบ่งได้เป็น 4 species ตามลักษณะและที่อยู่อาศัยดังนี้

1. S. salvanius เป็นสุกรป่าขนาดเล็กพบอยู่บริเวณเทือกเขาหิมาลัยของประเทศเนปาล ถึงแคว้นอัสนัมในประเทศอินเดีย

2. S. barbatus เป็นสุกรป่าที่พบในแถบมาลาเย สุมาตราและเกาะบอร์เนียว (Medway, 1960 อ้างโดย Boonsong และ McNeely, 1977) ซึ่งสามารถพบได้ในแถบภาคใต้ของประเทศไทย โดยสุกรนี้จะแตกต่างจากสุกรป่าปกติ คือมีขนาดใหญ่ มีหัวยาวกว่าและมีขนออกสีเหลือง มีหางเล็กลักษณะคล้ายหางช้าง มีเคราบริเวณปาก

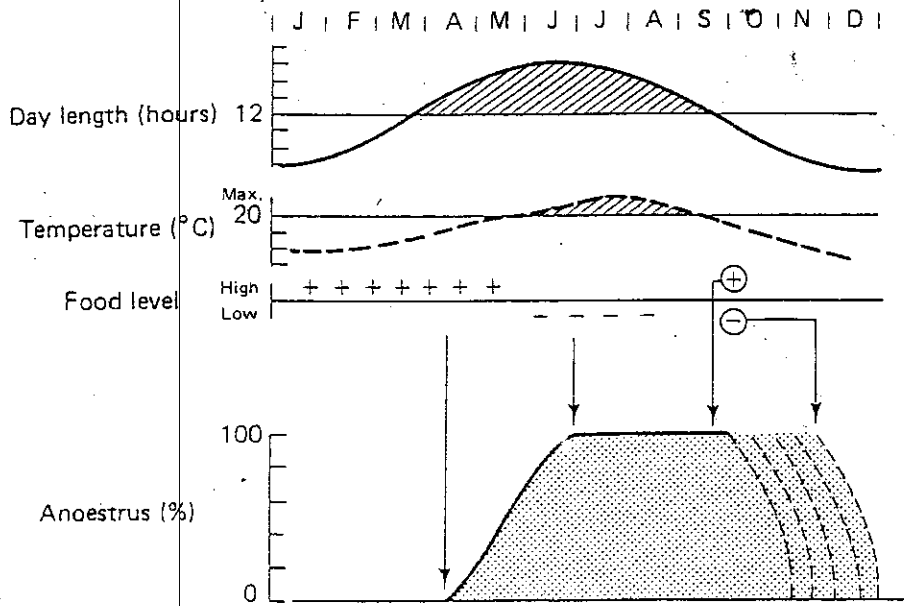
3. S. verrucosus เป็นสุกรป่าที่พบแถบชวา (Hoogerwert, 1970 อ้างโดย Boonsong และ McNeely, 1977) อย่างไรก็ตามผู้รายงานมิได้แจ้งลักษณะเฉพาะตัวของสุกรป่านี้ไว้

4. S. scrofa เป็นสุกรป่าที่พบมากในแถบยุโรปและเอเชีย และเป็นสุกรป่าที่พบมากที่สุด ในประเทศไทย มีลักษณะทั่วไปคล้ายสุกรป่าแต่มีขนหยาบยาว แข็งและมีสีน้ำตาลหรือดำ รูปร่างไม่อ้วน หัวจะยาวและแหลมกว่าสุกรพันธุ์ ขาเล็กเรียว กีบเท้าเล็กแต่แข็งแรง หูเล็ก ตาโตสีดำ มีขนลักษณะเป็นแปรงสีดอกเลายาวประมาณ 6-8 นิ้ว ตั้งแต่ท้ายทอยยาวไปตามแนวสันหลังจนถึงสะโพก โดยจะมีขนาดสั้นลงตามลำดับ ขนนี้จะตั้งชันเมื่อสุกรป่ามีอาการตกใจ โกรธ หรือเมื่อพร้อมจะต่อสู้ บริเวณส่วนหางจะไม่ค่อยมีขน ส่วนใหญ่เพศเมียมีเต้านมประมาณ 5 คู่

ข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดระหว่างสุกรป่ากับสุกรพันธุ์คือให้สังเกตที่ผิวหนัง ส่วนขนของสุกรป่าจะรวมเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 เส้น ในขณะที่สุกรพันธุ์มักมีขนกระจายหรือรวมกันเพียงกลุ่มละ 2 เส้นเท่านั้น

สุกรป่าเมื่อเล็กจะมีสีขนสีน้ำตาล และมีขนสีเหลืองพาดยาวตามแนวลำตัวข้างละ 3-4 แนว เส้นมองคล้ายลักษณะของลูกแดงไทย เพื่อช่วยในการพรางตัวต่อศัตรูได้เป็นอย่างดี โดยสายนี้จะจางหายไปและเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลดำเช่นพ่อแม่ เมื่อลูกสุกรอายุได้ประมาณ 5-6 เดือน (ไชยา, 2532)

สุกรป่าทั่วไปจะอยู่กันเป็นฝูง ๆ ละ 4-5 ตัว โดยมีตัวผู้ตัวหนึ่งเป็นหัวหน้าหรือจ่าฝูง แม่สุกรป่าโดยทั่วไปจะให้ลูกเฉลี่ยปีละครอก Maugé (1982) ได้ศึกษาสุกรป่าซึ่งเป็นชนิดเดียวกับที่พบในทวีปเอเชียที่เลี้ยงดูแบบปล่อยตามธรรมชาติในยุโรปพบว่า สุกรป่ามีฤดูผสมพันธุ์ (breeding season) อยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงมีนาคม โดยในช่วงเดือนเมษายนไปจนถึงเดือนตุลาคม แม่สุกรป่าส่วนใหญ่จะไม่แสดงอาการเป็นสัด ซึ่ง Maugé (1982) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเป็นสัดของแม่สุกรป่าไว้ว่ารูปที่ 1

รูปที่ 1 สิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อฤดูผสมพันธุ์ของสุกรป่าในยุโรป

ที่มา : Mauget. (1982)

รูปที่ 1 แสดงให้เห็นว่าในช่วงเดือนเมษายนถึงมิถุนายน ความถี่ในการพบแม่สุกรป่าไม่แสดงอาการเป็นสัดจะเพิ่มสูงมากขึ้น ซึ่งในช่วงนี้เป็นช่วงที่อุณหภูมิตามธรรมชาติจะสูงมาก ประกอบกับมีช่วงแสงจะเพิ่มขึ้นจากวันละ 12 ชม. เป็นวันละ 16 ชม. แสดงว่า อุณหภูมิในธรรมชาติที่สูงขึ้นและช่วงแสงในแต่ละวันที่ยาวขึ้นจะมีผลกระทบทำให้แม่สุกรป่าไม่แสดงอาการเป็นสัด นอกจากนั้นในระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายนซึ่งเป็นช่วงฤดูร้อนพบว่าช่วงแสงยังยาวกว่า 12 ชม. ต่อวัน อุณหภูมิสูงกว่า 20 °ซ และปริมาณอาหารตามธรรมชาติลดน้อยลง เป็นปัจจัยที่มีผลเสริมกันทำให้แม่สุกรป่าไม่แสดงอาการเป็นสัด แต่เมื่อถึงช่วงเดือนตุลาคม อุณหภูมิเริ่มลดลงและเริ่มมีอาหารตามธรรมชาติมากขึ้น แม่สุกรป่าก็มีแนวโน้มที่จะแสดงอาการเป็นสัด และพร้อมที่จะสืบพันธุ์ได้ จากอิทธิพลของอุณหภูมิช่วงแสงในแต่ละวัน และปริมาณอาหารในธรรมชาติดังกล่าวมีผลทำให้แม่สุกรป่าที่อยู่ตามธรรมชาติ มีการให้ลูกเพียงปีละครั้งเท่านั้น ทั้งนี้พบว่าแม่สุกรป่าส่วนใหญ่จะให้ลูกในช่วงปลายฤดูหนาวถึงต้นฤดูใบไม้ผลิและมักจะให้ลูกพร้อม ๆ กันภายใน 10-15 วัน

อย่างไรก็ตาม รายงานเกี่ยวกับสุกรป่าในประเทศไทยโดย ไชยา (2532) พบว่าถ้าสุกรป่ามาซังและเลี้ยงในโรงเรือนแบบการเลี้ยงสุกรพันธุ์ซึ่งมีการให้อาหารที่ดี แม่สุกรป่าจะสามารถให้ลูกได้ปีละ 2 ครอก

Mauget (1982) รายงานว่าสุกรป่าตามธรรมชาติจะมีอัตราการผสมติดต่ำเมื่ออายุน้อยและจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น จากการศึกษาสุกรป่าจำนวน 52 ตัวที่มีอายุระหว่าง 9-15 เดือน พบว่ามีอัตราการผสมติดเพียง 68.8 % และจะสูงขึ้นเป็น 97.9 % เมื่อสุกรอายุระหว่าง 16-24 เดือน และจะสูงถึง 100 % เมื่อสุกรอายุมากกว่า 2 ปีขึ้นไป

Mauget (1972) อ้างโดย Mauget (1982) รายงานว่าสุกรป่าในแถบยุโรปจะมีระยะการตั้งท้องประมาณ 112-126 วัน (เฉลี่ย 119 ± 0.7 วัน) แต่ Diong (1973) อ้างโดย Boonsong และ McNeely (1977) พบว่า ระยะการตั้งท้องของสุกรป่าตามธรรมชาติในประเทศไทยประมาณ 101-130 วัน ขณะที่ไชยา (2532) รายงานว่าระยะเวลาตั้งท้องของสุกรป่าที่ถูกนำมาเลี้ยงแบบซังกรจะเท่ากับสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าคือ 114 ± 2 วัน

แม่สุกรป่าในแถบยุโรปที่มีขนาดเล็ก (น้ำหนัก 30-39 กก. เมื่ออายุ 9-15 เดือน) จะให้ลูกเฉลี่ย 2.5 ตัวต่อครอก และเมื่อแม่สุกรป่ามีขนาดใหญ่ขึ้น (น้ำหนักตัวมากกว่า 90 กก. อายุมากกว่า 3 ปีขึ้นไป) จะให้ลูกเฉลี่ย 5.43 ตัวต่อครอก (Mauget, 1982) Boonsong และ McNeely (1977) กล่าวว่าสุกรป่าในสภาพธรรมชาติของประเทศไทยอาจสามารถให้ลูกได้สูงถึง 12 ตัวต่อครอก ในขณะที่ไชยา (2532) รายงานว่าสุกรป่าที่ถูกนำมาเลี้ยงแบบสุกรพันธุ์จะให้ลูกประมาณ 4-6 ตัวต่อครอก เมื่อเริ่มผสมพันธุ์ครั้งแรกที่อายุ 8 เดือนขึ้นไป และให้ลูกสูงถึง 10-11 ตัวต่อครอกเมื่อสุกรป่ามีอายุ 4 ปีขึ้นไป ซึ่งต่างจากสุกรพันธุ์ ที่มีอัตราการให้ลูกในการตั้งท้องครั้งแรกเมื่ออายุประมาณ 1 ปีเพียง 6-10 ตัว และในการตั้งท้องครั้งต่อไปจะให้ลูกจำนวนมากขึ้นเป็น 10-12 ตัวต่อครอก แต่เมื่ออายุมากขึ้นถึง 4-5 ปี จะเริ่มให้ลูกจำนวนน้อยลงตามอายุของแม่สุกรที่มากขึ้น

จากรายงานต่าง ๆ เกี่ยวกับสมรรถนะทางด้านการสืบพันธุ์ของสุกรป่า เมื่อเทียบกับสุกรพันธุ์สามารถสรุปได้ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

สำหรับสุกรป่าที่นำมาเลี้ยงในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกัน 2 พันธุ์ (ไชยา, 2532) คือ

1. พันธุ์หน้ายาว : มีรูปร่างสูงโปร่ง หน้าผากแคบ ขนยาวสีดอกเลา คือ ออกขาวเหลือง บริเวณที่ปลายขนโดยเฉพาะส่วนหลัง ลำตัวค่อนข้างบาง พบหากินในแถบชายป่า

2. พันธุ์หน้าสั้น : เป็นสุกรที่มีลักษณะคล้ายสุกรพื้นเมืองของไทย คือรูปร่างไม่สูง อ้วน ขนสีสีดำไม่เป็นดอกเลาเหมือนสุกรพันธุ์หน้ายาว หน้าผากกว้างกว่าพันธุ์หน้ายาว หากินแถบป่าลึก

สุกรป่าในธรรมชาติเป็นสัตว์ที่กินทั้งพืชและสัตว์ (omnivorous) จะหากินพืชโดยเฉพาะส่วนหัวที่อยู่ใต้ดินตลอดจนพืชผักต่าง ๆ ที่สามารถขุดคุ้ยหาได้ รวมถึงแมลง หนูและสัตว์เล็กเป็นอาหาร มักจะออกหากินในตอนเช้า ซึ่งทำความเสียหายให้กับเกษตรกรที่ปลูกพืชผักตามแนวชายป่าเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบสมรรถนะทางการสืบพันธุ์ระหว่างของสุกรป่ากับสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้า

ชนิด	ระยะตั้งท้อง	ขนาดครอก	จำนวนครอก/ปี	ฤดูกาลคลอด	อ้างอิง
สุกรพันธุ์	114 วัน	12 ตัว	2.2-2.5	ตลอดปี	Asdell(1964) ^{1/}
สุกรป่าเอเชีย	101-130	1-12	1	ปลายฤดูฝน	Boonsong และ McNeely (1977) ^{2/}
สุกรป่ายุโรป	114-117	4-12	1-2	ตลอดปี	ไชยา(2532) ^{3/}
	120	4.6	-	-	Henry(1968) ^{1/}
	-	5.0	1	ใบไม้ผลิ-ร้อน	Briederman(1979) ^{1/}
	-	3.5-5.0	1	"	Aumait(1972) ^{1/}
	119±0.7	4.6±0.18	1-2	มค.-ตค.	Mauget(1972) ^{1/}

หมายเหตุ 1/ ดัดแปลงจาก Mauget(1982)

2/ ข้อมูลสุกรป่าตามธรรมชาติ

3/ ข้อมูลสุกรป่าที่เลี้ยงเชิงคอกแบบสุกรพันธุ์

เมื่อมีการนำสุกรป่ามาเลี้ยงแบบเชิงคอกโดยให้อาหารของสุกรพันธุ์จะทำให้สุกรป่ามีอัตราการเจริญเติบโตเร็วขึ้น โดยปกติสุกรป่าที่เลี้ยงแบบเชิงคอกนี้จะมีอายุพร้อมผสมพันธุ์ประมาณ 8 เดือน และถ้าต้องการเลี้ยงให้ได้ขนาดตามความต้องการของตลาด สำหรับสุกรป่าพันธุ์หน้ายาวจะฆ่าแหละได้เมื่ออายุประมาณ 1 ปี ที่น้ำหนักตัวเฉลี่ยประมาณ 60-70 กก. ในขณะที่ สุกรพันธุ์หน้าสั้นซึ่งมีการเจริญเติบโตได้ดีกว่าและมีหนังหนา ทำให้เลี้ยงได้ขนาดตามความต้องการของตลาดเร็วกว่า สามารถฆ่าแหละส่งตลาดได้เมื่ออายุเพียง 8 เดือน (ไชยา, 2532)

อุปกรณ์และวิธีการศึกษา

สุกรป่าจำนวน 9 ตัว จำแนกเป็นเพศผู้ 4 ตัว ซึ่งเป็นพันธุ์หน้าสั้นและหน้ายาวอย่างละ 2 ตัว และเพศเมีย 5 ตัว ซึ่งเป็นสุกรพันธุ์หน้าสั้น 2 ตัว และหน้ายาว 3 ตัว มีน้ำหนักตัวประมาณ 20-40 กก. นามาเลี้ยงแบบขังเดี่ยวในคอกขนาด 2x2 ตารางเมตร ในโรงเรือนหลังคามุงแฝก จั่วชั้นเดียว พื้นคอกคอนกรีตเสริมเหล็กขัดมัน เพื่อป้องกันสุกรขุดและขุดสีเล็บเวลาสุกรป่าโกรธหรือตกใจ ซึ่งถ้าเป็นพื้นคอกแบบขัดหยาบจะทำให้สุกรป่ามีปัญหาเรื่องกีบเท้าแตกมาก

คอกล้อมด้วยตาข่ายขนาดช่องของตาข่าย 2x2 ตารางนิ้ว ขนาดลวดที่ใช้มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 0.3 ซม. ความสูงของตาข่าย 2 เมตร เพื่อป้องกันสุกรป่ากระโดดจากคอก บริเวณหน้าคอกมีรางให้อาหารที่สามารถให้อาหารได้จากภายนอก ส่วนด้านท้ายคอกเป็นที่ให้น้ำแบบอัตโนมัติ

สุกรป่าทุกตัวถูกเลี้ยงด้วยอาหารชนิดเดียวกับที่ใช้เลี้ยงสุกรพันธุ์เชิงการค้า โดย

1. ลูกสุกรป่าหลังหย่านมขนาด 5-12 กก. เลี้ยงด้วยอาหารลูกสุกรเล็กที่มีระดับโปรตีน 20 % โดยให้กินอาหารแบบเต็มที

2. ลูกสุกรป่าขนาด 12-30 กก. เลี้ยงด้วยอาหารสุกรเล็กที่มีระดับโปรตีน 16 % โดยให้กินอาหารแบบเต็มที

3. พ่อแม่พันธุ์เลี้ยงด้วยอาหารสุกรพันธุ์ที่มีระดับโปรตีน 13 % โดยให้กินอาหารแบบจำกัดวันละประมาณ 1 กก. และเพิ่มให้ในช่วงตั้งท้องวันที่ 74 ถึงวันคลอด เป็นวันละ 2.5 กก.

4. แม่สุกรเลี้ยงลูกเลี้ยงด้วยอาหารแม่สุกรเลี้ยงลูกที่มีระดับโปรตีน 13 % โดยให้กินวันละประมาณ 2-3 กก. โดยปรับตามสภาพความสมบูรณ์แม่สุกร

ในการศึกษาได้ทำการวัดและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของสุกรป่าดังนี้

1. ด้านการเจริญเติบโต โดยทำการชั่งสุกรป่าทุกตัว และบันทึกปริมาณอาหารที่สุกรป่ากินทุกสัปดาห์เพื่อหา อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อวัน อัตราการกินได้หรือปริมาณอาหารที่กินต่อวัน และอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวโดยสุกรป่า

2. ด้านการสืบพันธุ์ โดยสังเกต และจดบันทึกข้อมูลด้านสมรรถนะของการสืบพันธุ์ของสุกรป่าเพศเมียเกี่ยวกับ วงรอบการเป็นสัด ระยะเวลาการตั้งท้อง จำนวนลูกแรกคลอดและน้ำหนักตัวแรกเกิดของลูกสุกร อัตราการตายของลูกสุกรแรกคลอด อายุและน้ำหนักที่เหมาะสมในการหย่านมของลูกสุกร และระยะเวลาการกลับสัดของแม่สุกรป่าหลังคลอด

3. ด้านคุณภาพซาก โดยสุ่มชำสุกรป่าเพศผู้พันธุ์น้ำสั้น และหน้ำยาว พันธุ์ละ 1 ตัว เพื่อทำการศึกษาคุณภาพซากโดยวัดหาความยาวซาก ความหนาของมันหลัง (backfat thickness) ปริมาณเนื้อแดง ปริมาณไขมัน และองค์ประกอบอื่น ๆ ของซาก

เนื่องจากสุกรป่าที่นำมาทดลองมีจำนวนน้อย ข้อมูลที่ได้จึงเป็นเพียงค่าสังเกต (observation) ไม่สามารถจะเปรียบเทียบเป็นค่าทางสถิติได้ อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้อาจใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการศึกษานในเรื่องนี้ต่อไป

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ตุลาคม 2534 - สิงหาคม 2536

สถานที่ทำการศึกษา

ฟาร์มสุกร สำนักงานไร่ฝึกทดลองและห้องปฏิบัติการกลาง คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผลการทดลองและวิจารณ์

1. การเป็นสัดและวงรอบการเป็นสัดในสุกรป่า

สุกรป่าเพศเมียในการศึกษานี้ เริ่มเป็นสัดครั้งแรกเมื่ออายุ 237-250 วัน หรืออายุประมาณ 8-8.5 เดือน มีน้ำหนักตัวระหว่าง 35.8-58.2 กก. โดยมีวงรอบการเป็นสัดเท่ากับ 21 ± 3 วัน ซึ่งใกล้เคียงกับสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้า สอดคล้องกับรายงานของ ไชยา (2532) ที่รายงานว่าสุกรป่าที่ถูกจับนำมาเลี้ยงแบบเชิงกรจะมีอายุการเป็นสัดครั้งแรกประมาณ 8 เดือน และมีวงรอบการเป็นสัดเช่นเดียวกับสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าคือ 21 วัน

2. ระยะเวลาการตั้งท้อง

ระยะเวลาการตั้งท้องในสุกรป่าทั้งสองพันธุ์จะอยู่ในระหว่าง 114-120 วันใกล้เคียงกับสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าคือ 114 ± 2 วัน ซึ่งไชยา (2532) เคยรายงานว่าสุกรป่าที่ถูกเลี้ยงแบบเชิงกรจะมีระยะเวลาดังตั้งท้องในระหว่าง 114-117 วัน ในขณะที่ Boonsong และ McNeely (1977) รายงาน

ว่าสุกรป่าที่อยู่ตามธรรมชาติจะมีระยะเวลาตั้งท้องระหว่าง 101-130 วัน

3. การเจริญเติบโตในช่วงก่อนการสืบพันธุ์

แม่สุกรป่าทั้งสองพันธุ์มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 0.19 กก.ต่อวัน โดยมีประสิทธิภาพการใช้อาหารเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 มีอัตราการกินได้เฉลี่ย 0.95 กก.ต่อวัน เมื่อศึกษาแยกพันธุ์พบว่าแม่สุกรป่าพันธุ์น้ำส้มมีแนวโน้มการเติบโตดีกว่า คือมีอัตราการเจริญเติบโต 0.20 กก.ต่อวัน ในขณะที่สุกรป่าพันธุ์น้ำยาวมีอัตราการเจริญเติบโต 0.18 กก.ต่อวัน

สำหรับประสิทธิภาพการใช้อาหาร สุกรป่าพันธุ์น้ำส้มมีประสิทธิภาพการใช้อาหาร 4.60 ดีกว่าพันธุ์น้ำยาวคือ 5.03 ส่วนอัตราการกินได้พบว่ามีค่าใกล้เคียงกันคืออยู่ในระดับ 0.90 กก.ต่อวัน ผลจากการทดลองนี้สอดคล้องกับไซยา (2532) รายงานว่าสุกรป่าพันธุ์น้ำส้มจะมีอัตราการเจริญเติบโตดีกว่าสุกรป่าพันธุ์น้ำยาว

4. การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักตัวเมื่อตั้งท้องและหลังคลอด

ในการศึกษาการตั้งท้องครั้งแรก แม่สุกรป่าทั้งสองพันธุ์สามารถกินอาหารในระหว่างการตั้งท้องได้ใกล้เคียงกัน ดังแสดงในตารางที่ 2

ในการศึกษาครั้งนี้ ไม่สามารถทำการชั่งน้ำหนักของแม่สุกรในช่วงท้องและใกล้คลอดได้ เพราะแม่สุกรป่ามีอาการดูร้าย ไม่ยอมเข้ากรงชั่ง หากทำการบังคับอาจมีผลกระทบต่อที่ตั้งท้องของแม่สุกรป่าได้ จึงทำการชั่งน้ำหนักเฉพาะเมื่อคลอดลูกเสร็จสิ้นแล้ว ซึ่งพบว่าในภาพรวม แม่สุกรมีการเพิ่มน้ำหนักตัวขณะตั้งท้องประมาณ 10.2-14.2 กก. ซึ่งเป็นน้ำหนักของแม่สุกรป่าที่เพิ่มขึ้นระหว่างตั้งท้องถึงคลอดลูกเมื่อหักลบน้ำหนักลูก ส่วนของรก และสิ่งที่ขับออกมาระหว่างการคลอด ยกเว้นแม่สุกรป่าพันธุ์น้ำส้มตัวหนึ่ง ซึ่งมีการเพิ่มน้ำหนักหลังคลอดสูงถึง 23.2 กก.

สำหรับการเพิ่มน้ำหนักระหว่างการตั้งท้องครั้งที่สองของแม่สุกรป่า ซึ่งกินอาหารเฉลี่ยวันละ 1.24-1.50 กก. การเพิ่มน้ำหนักในระหว่างการตั้งท้องค่อนข้างผันแปร แต่มีแนวโน้มที่ใกล้เคียงกับสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้า ซึ่งมีการเพิ่มน้ำหนักระหว่างการตั้งท้องถึงคลอดลูกที่ไม่รวมน้ำหนักลูก ส่วนของรก และสิ่งที่ขับออกมาระหว่างการคลอดประมาณ 14-20 กก. (สถาพร, 2528)

ตารางที่ 2 การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักของแม่สุกรป่าในระหว่างการตั้งท้องและหลังคลอดลูก

พันธุ์	นน. ก่อน	นน. ก่อน	นน. หลัง	อาหารที่ กิน	นน. เพิ่ม ^{2/} ก่อนคลอด	ลูกทั้งครอก		นน. รก และอื่น	นน. เพิ่ม ^{3/} หลังคลอด
	ผสม (กก.)	คลอด (กก.)	คลอด (กก.)			นน. (กก)	จำนวน		
ครอกแรก									
หน้ายาว									
เบอร์ 1	42.0	-	53.2	1.59	-	2.0	3	-	11.2
2	49.2	-	59.6	1.38	-	4.0	4	-	10.4
3	60.2	-	70.4	1.44	-	3.0	4	-	10.2
หน้าสั้น									
เบอร์ 4	35.8	-	50.0	1.40	-	4.4	5	-	14.2
5	56.2	-	79.4	1.53	-	3.3	4	-	23.2
ครอกสอง^{2/}									
หน้ายาว									
เบอร์ 1	53.2	68.8	60.2	1.43	15.6	4.6	5	4.0	7.0
2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	70.8	96.4	87.4	1.24	25.6	4.8	7	4.2	16.6
หน้าสั้น									
เบอร์ 4	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	78.2	106.4	93.4	1.50	28.2	3.4	5	9.6	15.2

หมายเหตุ 1/ แม่สุกรป่าหมายเลข 2 ในขณะที่รายงานยังไม่คลอดลูก

แม่สุกรป่าหมายเลข 4 ป่วยตายหลังการคลอด

2/ น้ำหนักแม่สุกรที่เพิ่มขึ้นระหว่างการตั้งท้อง ไม่หักน้ำหนักลูก รกและสิ่งที่ขับออกขณะคลอด

3/ น้ำหนักของแม่สุกรป่าที่เพิ่มขึ้นระหว่างการคลอด ไม่รวมน้ำหนักลูกส่วนของรก และสิ่งที่ขับออกมาระหว่างการคลอด

5. การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักของแม่สุกรป่านช่วง เลี้ยงลูก

แม่สุกรป่านช่วง เลี้ยงลูกของครอกแรกมีน้ำหนักตัวลดลงอยู่ระหว่าง 0.2-3.0 กก. (ตารางที่ 3) ยกเว้นแม่สุกรป่าเบอร์ 4 ซึ่งป่วยหลังคลอด โดยน้ำหนักตัวลดลงถึง 13.8 กก. และตายในที่สุด สาเหตุที่แม่สุกรป่ายังสามารถคงน้ำหนักตัวไว้ได้ อาจเนื่องจากมีลูกที่ตัวเล็กจนถึงหย่านมเพียง 1-2 ตัว รวมทั้งการกินอาหารมากกว่าปกติในขณะ เลี้ยงลูกคือ 1.8-2.3 กก. เทียบกับปริมาณการกินอาหารตามปกติ อีกทั้งมีการเพิ่มน้ำหนักในระหว่างการตั้งท้องสะสมไว้ ทำให้แม่สุกรป่ามีน้ำหนักลดลงไม่มากนัก และมีความสมบูรณ์สามารถกลับมาเป็นสัตว์เพื่อทำการผสมพันธุ์ในรอบต่อไปได้

6. จำนวนลูกสุกรเมื่อคลอดและน้ำหนักแรกเกิด

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าแม่สุกรป่าให้ลูกครอกแรกระหว่าง 3-5 ตัว แต่ Mauget (1982) รายงานว่า สุกรป่ายุโรปจะให้ลูกครอกแรก 2.5 ตัว ในขณะที่ครอกที่สองมีจำนวนลูกเพิ่มขึ้นคือ สามารถให้ลูกได้จำนวนมากขึ้นถึง 5-7 ตัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพของแม่สุกรป่าที่ปรับตัวต่อการตั้งท้องได้ดียิ่งขึ้น ผลที่ได้นี้ก็ใกล้เคียงกับไชยา (2532) รายงานว่าสุกรป่าจะให้ลูกได้ประมาณ 4-6 ตัว

สำหรับลักษณะลูกสุกรป่าที่เกิดใหม่มีลักษณะขนสีน้ำตาลและมีลายสี เหลืองหรือน้ำตาลอ่อน พาดตามยาว ด้านข้าง ๆ ละ 3-4 เส้น คล้ายลูกแดงไทย ลายดังกล่าวจะหายไปและเปลี่ยนเป็นสุกรป่าที่มีขนสีน้ำตาลปนดำเมื่ออายุประมาณ 5-6 เดือน

สุกรป่าแรกเกิดมีน้ำหนักตัวอยู่ระหว่าง 0.6-1.2 กก. โดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.83 กก. ต่อตัว ทั้งนี้เพศผู้มีแนวโน้มของน้ำหนักแรกเกิดสูงกว่าเพศเมีย (0.92 กก. เทียบกับ 0.68 กก.) ลูกสุกรป่าที่เกิดจากการผสมข้ามระหว่างพันธุ์น้ำสั้นกับหน้ายาว มีแนวโน้มที่จะมีน้ำหนักมากกว่าลูกสุกรพันธุ์แท้หน้าสั้น และหน้ายาว โดยมีน้ำหนักแรกเกิด 0.88 กก., 0.86 กก. และ 0.76 กก. ตามลำดับ สอดคล้องกับไชยา (2532) ซึ่งกล่าวว่าลูกผสมระหว่างสุกรพันธุ์น้ำสั้นและหน้ายาวจะมีขนาดใหญ่กว่าลูกสุกรป่าพันธุ์แท้

7. อัตราการตายของลูกสุกรป่าแรกเกิดถึงหย่านม

ลูกสุกรป่าแรกเกิดมีอัตราการตายหลังคลอดสูงมาก โดยเฉพาะในลูกสุกรครอกแรกที่แม่สุกรป่า ลูกสุกรป่าค่อนข้างอ่อนแอ และในกรณีที่ลูกสุกรป่าหลุดไปหาแม่สุกรป่าอื่นที่กำลังตั้งท้องจะถูกแม่สุกรป่านั้นทำร้ายจนตายทันที ทั้งนี้อาจเนื่องจากสภาวะสุขภาพของแม่สุกรป่าซึ่งยังคงพบได้ในสุกรพันธุ์ที่เลี้ยง ซึ่งการค้าที่สามารถจากถิ่นของลูกสุกรได้ นอกจากนี้ยังประกอบกับความเครียดที่เกิดจากการถูกขังคอก ดัง

จะสังเกตเห็นได้ว่าแม่สุกรป่ามีอาการหงุดหงิด เดินวนเวียนไปรอบ ๆ คอก เอาจมูกถูกับรั้วที่กั้นบริเวณคอกตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อมีคนเข้าใกล้ แม่สุกรป่าจะแสดงอาการเครียดเพิ่มมากขึ้น โดยจะต้อนลูกสุกรไปอยู่มุมคอก ขนบริเวณหลังของแม่สุกรป่าจะพองขึ้น ฟุ้งเข้าทำร้ายคนเลี้ยงและกระแทกตาข่ายที่กั้นคอก และแม่สุกรป่ามักไม่ยอมให้ลูกกินนมในระหว่างที่มีอาการเครียดดังกล่าว

ในการศึกษาอัตราการตายของลูกสุกรป่าแรกเกิดถึงหย่านมในครอกท้องแรกมีจำนวนถึง 11 ตัว จากจำนวนลูกสุกรป่าที่เกิดทั้งหมด 20 ตัว คิดเป็นอัตราการตายสูงถึง 55 % สำหรับสาเหตุการตายของลูกสุกรป่าได้สรุปไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 การเปลี่ยนแปลงน้ำหนักแม่สุกรป่าระหว่างการเลี้ยงลูกครอกแรก

พันธุ์	จำนวนลูก(ตัว)		นน. หลังคลอด	นน. หลังหย่านม	นน. ลดในช่วงเลี้ยงลูก	
	แรกเกิด	หย่านม ^{1/}	กก.	กก.	กก.	
หน้ายาว	เบอร์ 1	3	1	53.2	52.4	1.2
	2	4	3	59.6	59.4	0.2 ^{2/}
	3	4	1	70.4	67.8	2.6
หน้าสั้น	เบอร์ 4	5	2	50.0	36.2	13.8 ^{3/}
	5	4	2	79.4	76.4	3.0

- หมายเหตุ 1/ ลูกสุกรป่าตายก่อนหย่านม 11 ตัว คงเหลือลูกสุกรป่าหย่านมจำนวน 9 ตัว
2/ นำลูกสุกรป่าไปฝากแม่สุกรพันธุ์เลี้ยง จำนวน 2 ตัว
3/ แม่สุกรป่วยหลังการคลอด และตาย จึงนำลูกสุกรป่าไปฝากแม่สุกรพันธุ์เลี้ยง

ตารางที่ 4 อัตราการตายของลูกสุกรป่าแรกเกิดถึงก่อนการหย่านม

สาเหตุ	จำนวนลูกตาย (ตัว)	อายุที่ตาย(วัน)	อัตราการตาย (%)
อ่อนแอ/แม่ไม่ยอมมาให้กินนม	5	0-7	25
ถูกทารุณจากแม่สุกรป่าอื่น	3	0-7	15
ป่วย , ซ้ำไหล	3 1/	7-30	15
รวม	11	-	55

หมายเหตุ 1/ ลูกสุกรป่าที่นำใบพวกแม่สุกรพันธุ์เลี้ยง 2 ตัวและตายเพราะเกิดโรคซ้ำไหลติดจากคอกข้างเคียง

ส่วนลูกสุกรป่าครอกที่สองมีจำนวน 17 ตัว ซึ่งค่อนข้างแข็งแรง ลูกสุกรป่าจำนวน 5 ตัวตายในช่วงก่อนการหย่านมเมื่ออายุประมาณ 28-35 วัน ด้วยอาการโรคซ้ำไหล อัตราการตายคิดเป็น 34 %

8. อายุและน้ำหนักตัวของลูกสุกรป่าที่เหมาะสมในการหย่านม

ลูกสุกรป่าผสมระหว่างพันธุ์หน้าสั้นและหน้ายาวหย่านมระหว่างวันที่ 44-54 หลังคลอด ซึ่งใกล้เคียงกับที่ไชยา (2532)แนะนำไว้ว่าให้หย่านมลูกสุกรป่าเมื่ออายุระหว่าง 45-50 วัน เมื่อพิจารณาถึงสุขภาพและน้ำหนักของลูกสุกร พบว่า ลูกสุกรป่าผสมระหว่างพันธุ์หน้าสั้นกับหน้ายาว ที่เลี้ยงด้วยแม่สุกรป่าจะหย่านมที่อายุประมาณ 50 วัน มีน้ำหนักตัวเฉลี่ย 4.78 กก. และมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 79 กรัม ต่อวัน

สำหรับลูกสุกรป่าครอกแรก ลูกสุกรป่าพันธุ์หน้าสั้นมีน้ำหนักตัวเมื่อหย่านมเฉลี่ย 4.74 กก. มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 78 กรัมต่อวันและลูกสุกรป่าพันธุ์หน้ายาวมีน้ำหนักตัวเมื่อหย่านมเฉลี่ย 4.54 กก. มีอัตราการเจริญเติบโต 75 กรัมต่อวัน

หมายเหตุ ขณะที่ยื่นรายงานนี้ลูกสุกรป่าครอกที่สองยังงังไม่ถึงระยะเวลาหย่านม

9. การฝากเลี้ยงลูกสุกรป่าไว้กับแม่สุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้า

ในการศึกษานี้ได้ทดลองฝากลูกสุกรป่าอายุ 7 วัน ให้แม่สุกรพันธุ์ที่คลอดลูกในเวลาใกล้เคียงกันเลี้ยงต่อไปเพื่อทดสอบว่าจะสามารถให้แม่สุกรพันธุ์เลี้ยงลูกสุกรป่าได้หรือไม่ ในกรณีที่แม่สุกรป่ามีปัญหาในการเลี้ยงลูกหรือตาย จากการสังเกตพบว่าการฝากลูกสุกรป่าให้แม่สุกรป่าอื่นเลี้ยงเป็นไปได้ค่อนข้างยาก เพราะแม่สุกรป่าจะจากริ้นของลูกสุกรของตัวเองได้ และทำร้ายลูกสุกรป่าตัวอื่นที่นำไปฝาก แต่ในแม่สุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้า โดยใช้เทคนิคการนำลูกสุกรป่าไปอุปบริเวณท้องของแม่สุกรพันธุ์ที่จะฝากเลี้ยงเพื่อไม่ให้กลิ่นของแม่สุกรพันธุ์ติดที่ตัวลูกสุกรป่า ทำให้แม่สุกรพันธุ์ยอมรับลูกสุกรป่าที่ฝากเลี้ยง อีกทั้งแม่สุกรพันธุ์ถูกขังในคอกเลี้ยงลูกซึ่งยากที่จะแก้ทำร้ายลูกสุกรป่าได้

การนำลูกสุกรป่าที่อายุ 7 วันไปฝากเลี้ยงไว้กับแม่สุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าจะพิจารณาจากน้ำหนักของลูกสุกรป่าเมื่อเทียบกับลูกสุกรพันธุ์เป็นหลัก เพราะในการฝากเลี้ยงระหว่างลูกสุกรพันธุ์ด้วยกัน จะใช้แม่ที่คลอดห่างกันไม่เกิน 2-3 วัน ซึ่งจะทำให้ลูกมีขนาดไม่ต่างกัน แต่ในกรณีที่สุกรป่า ลูกสุกรป่ามีขนาดเล็กกว่าลูกสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้า จึงต้องรอให้ลูกสุกรป่า มีขนาดใกล้เคียงกับลูกสุกรพันธุ์เชิงการค้าแรกเกิดจึงนำไปฝากเลี้ยงได้

จากการทดสอบพบว่าลูกสุกรป่าผสมระหว่างพันธุ์หน้าสั้นกับพันธุ์หน้ายาวจำนวน 4 ตัว จากแม่สุกรป่า 2 แม่ สามารถนำไปฝากแม่สุกรพันธุ์เลี้ยงได้เป็นอย่างดี แต่พบปัญหาในช่วงลูกสุกรป่าอายุได้ประมาณ 1 เดือน มีโรคซีโหลเกิดขึ้นในคอกใกล้เคียง ทำให้ลูกสุกรป่าที่เลี้ยงโดยแม่สุกรพันธุ์ตายด้วยโรคซีโหลจำนวน 2 ตัว (ลูกสุกรป่าที่ปล่อยไว้ให้แม่สุกรป่าเลี้ยงก็พบปัญหาเรื่องซีโหลและตายจำนวน 1 ตัว)

ลูกสุกรป่าที่เหลือ 2 ตัวสามารถหย่านมได้เมื่ออายุ 50 วัน น้ำหนักตัวเฉลี่ย 4.78 กก. ใกล้เคียงกับลูกสุกรป่าที่เลี้ยงด้วยแม่สุกรป่า ซึ่งมีน้ำหนักตัวเมื่อหย่านมเฉลี่ย 4.64 กก. และลูกสุกรป่าที่ฝากเลี้ยงไว้กับแม่สุกรพันธุ์มีอัตราการเจริญเติบโตสูงกว่าลูกสุกรป่าที่เลี้ยงดูด้วยแม่สุกรป่าเล็กน้อย คือมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 80 และ 76.5 กรัมต่อวันตามลำดับ และจากการสังเกตพบว่าแม่สุกรพันธุ์ที่เลี้ยงลูกสุกรป่า จะไม่เกิดสิ่งเกตุในลักษณะสีที่ลาตัวของลูกสุกรป่าที่แตกต่างจากลูกสุกรของตัวเองแต่อย่างใด

10. ระยะเวลาการกลับสีของสุกรป่าหลังหย่านม

แม่สุกรป่าในการทดลองนี้จะกลับเป็นสีดหลังการหย่านมในระหว่าง 6-18 วัน สอดคล้องกับไชยา(2532) ที่รายงานไว้ว่าสุกรป่าจะกลับมาเป็นสีดหลังการหย่านมภายใน 7 วัน แสดงให้เห็นว่าสุกรป่าที่มีสุขภาพสมบูรณ์สามารถกลับมาเป็นสีดได้ในเวลาใกล้เคียงกับการกลับสีของสุกรพันธุ์ ซึ่งปกติจะกลับมาเป็นสีดหลังการหย่านมระหว่าง 3-11 วัน

11. การเจริญเติบโตของลูกสุกรป่าภายหลังหย่านม (ระยะหย่านมถึงน้ำหนักตัว 12 กก.)

ลูกสุกรป่าผสมระหว่างพันธุ์หน้าสั้นกับหน้ายาว น้ำหนักประมาณ 6.75-12.00 กก. มีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 0.19 กก.ต่อวัน มีอัตราการกินได้ 0.60 กก.ต่อวัน และอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว 3.08 ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตและประสิทธิภาพการใช้อาหารต่ำกว่าสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้า (National Research Council; NRC, 1988) กล่าวคือในสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าในช่วงน้ำหนักตัวระหว่าง 5-10 กก. จะมีอัตราการเจริญเติบโต 0.25 กก.ต่อวัน มีอัตราการกินได้เท่ากับ 0.46 กก.ต่อวัน และมีอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวเท่ากับ 1.84

เมื่อศึกษาแยกแยะระหว่างเพศผู้และเพศเมีย พบว่าลูกสุกรป่าเพศผู้มีแนวโน้มของอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 0.21 กก.ต่อวัน สูงกว่าเพศเมียคือ 0.18 กก.ต่อวัน แต่มีอัตราการกินได้ 0.59 กก.ต่อวัน ซึ่งต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับ 0.62 กก.ต่อวันในเพศเมีย และมีอัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวดีกว่าคือ 2.8 เปรียบเทียบกับ 3.42 ในเพศเมีย

12. การเจริญเติบโตของลูกสุกรป่าในช่วงสุกรเล็ก (น้ำหนักตัว 12-30 กก.)

พบว่าลูกสุกรป่าเพศผู้ลูกผสมระหว่างสุกรป่าพันธุ์หน้าสั้นกับพันธุ์หน้ายาวในช่วงสุกรเล็ก มีแนวโน้มของสมรรถนะด้านการเจริญเติบโตดีกว่าเพศเมียดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงสมรรถนะด้านการเจริญเติบโตของลูกสุกรป่าลูกผสมช่วงสุกรเล็ก (นน.ตัว 12-30 กก.)

เพศ	อัตราการเจริญเติบโต (กก.ต่อวัน)	อัตราการกินได้ (กก.ต่อวัน)	อัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว	เวลาที่ใช้ (วัน)
ผู้	0.27	1.04	3.87	56.0
เมีย	0.20	0.80	3.98	91.0
เฉลี่ย	0.23	0.89	3.91	73.5

จากตารางที่ 5 พบว่าลูกสุกรป่ามีอัตราการเจริญเติบโต และมีประสิทธิภาพการใช้อาหารต่ำกว่าสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าที่ใช้ขนาดใกล้เคียงกัน (10-20 กก.) เมื่อได้รับอาหารชนิดเดียวกัน กล่าวคือสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าจะมีอัตราการเจริญเติบโต 0.45 กก.ต่อวัน มีอัตราการกินได้ 0.95 กก.ต่อวัน และมีประสิทธิภาพการใช้อาหารคืออัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวที่ดีกว่าคือ 2.11 (NRC, 1988) จากข้อมูลในตารางที่ 5 อาจสรุปได้ว่าลูกสุกรป่าจะมีอัตราการเจริญเติบโตเพียง 50.04 % มีอัตราการกินได้ 93.57 % และมีประสิทธิภาพการใช้อาหาร 53.95 % เมื่อเทียบกับสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าในระยะเดียวกัน

13. การศึกษาคุณภาพซากของสุกรป่าเพศผู้

ในการศึกษาคุณภาพซากของสุกรป่าเพศผู้ที่เลี้ยงเป็นสุกรพ่อพันธุ์โดยให้อาหารแบบจำกัดเพียงวันละประมาณ 1 กก. ตามคำแนะนำของไชยา (2532) ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้อัตราการเจริญเติบโตที่ช้าไม่อ้วนและไม่สะสมไขมันมากเกินไปซึ่งเป็นที่นิยมของท้องตลาด โดยเมื่อเลี้ยงสุกรป่าจนมีน้ำหนักประมาณ 70 กก. ทำการสุ่มฆ่าสุกรพันธุ์หน้าสีและหน้าขาวอย่างละ 1 ตัว เพื่อวัดคุณภาพซาก ซึ่งผลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 6 ซึ่งจะเห็นว่าสุกรป่าพันธุ์หน้าสีมีปริมาณเนื้อแดงสูงกว่าพันธุ์หน้าขาวและความหนาของมันหลังสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสุกรป่าพันธุ์หน้าสีมีการเจริญเติบโตได้ดีกว่า จึงสร้างหนังได้หนาและสะสมมันเร็วกว่า (ไชยา, 2532) เมื่อเปรียบเทียบกับสุกรขุนที่เลี้ยงเชิงการค้าสองสาย สอดพบว่าสุกรป่าจะมีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูงกว่าสุกรลูกผสมเชิงการค้า แต่มีปริมาณของมันน้อยกว่า อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้นี้เป็นค่าสังเกตจากสุกรป่าเพียง 2 ตัว ซึ่งอาจมีความแปรปรวนทางพันธุกรรมบ้าง

14. การศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจงานการผลิตสุกรป่าเชิงการค้า

เมื่อศึกษาถึงความคุ้มค่าของการเลี้ยงสุกรป่าเพื่อการค้า พบว่า สุกรป่าพันธุ์หน้าขาวเพศผู้ที่เลี้ยงให้มีน้ำหนักตัวจาก 20.2 กก. เพิ่มขึ้นเป็น 72.9 กก. ใช้เวลา 237 วัน กินอาหารทั้งสิ้น 285.4 กก. อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 0.22 กก.ต่อวัน อัตราการแลกเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว 5.42 อัตราการกินได้ 1.20 กก.ต่อวัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบเบอร์เซนต์ซากระหว่างสุกรป่าเผด็จพันธุ์น้ำสั้น พันธุ์น้ำยาว และสุกร
ที่เลี้ยงเชิงการค้าสองสายเลือด (ลูกผสมลาร์จไวท์และแลนเรซ)

ลักษณะต่าง ๆ	พันธุ์น้ำยาว (น้ำหนักตัวเมื่อ ฆ่า 72.90 กก.)	พันธุ์น้ำสั้น (น้ำหนักตัวเมื่อ ฆ่า 73.60 กก.)	สุกรขุน (น้ำหนักตัวเมื่อ ฆ่า 99.10 กก.)
ความยาวซาก (นิ้ว)	24.41	27.00	31.83
ความหนาแน่นหลัง (นิ้ว)	0.95	1.37	1.35
เนื้อแดง (เบอร์เซนต์)	34.34	38.26	32.27
ไขมัน	12.08	11.34	6.05
หนัง	8.38	7.39	4.60
มัน	6.86	7.98	14.91
ศิระชะ	10.71	8.77	-
ปอด	0.68	0.88	1.08
ม้าม	0.13	0.29	0.20
ตับ	1.47	1.47	1.93
กระเพาะอาหาร	0.55	0.49	0.45
ไต	0.30	0.39	0.30
ลาไส้ใหญ่	2.26	1.04	1.48
ลาไส้เล็ก	1.78	0.99	1.49
กระดูก	13.04	9.46	11.64
ระบบสืบพันธุ์	1.17	0.30	-
อื่นๆ	6.25	10.95	-

ตั้งขึ้นต้นทุนการผลิตจะเท่ากับ

ค่าอาหารกิโกรัมละ 6.00 บาท	เป็นเงิน	1,712.40 บาท
ค่าพันธุ์ของสุกรป่าเพศผู้ตัวละ	เป็นเงิน	2,500.00 บาท
		<hr/>
รวมเป็นเงิน		<u>4,212.40 บาท</u>

ทั้งนี้ยังไม่รวมค่าสิ่งก่อสร้าง ค่าแรงงาน และอื่น ๆ

เมื่อนำมาฆ่าชำแหละขายโดยคิดราคาขายเนื้อแดงและเนื้อสามชั้นกิโกรัมละ 80 บาท

ตั้งนี้จะได้เงินประมาณ 3,136.00 บาท

พบว่า การเลี้ยงสุกรป่าในลักษณะนี้ขาดทุน 1,076.40 บาท

เนื่องจากในครั้งนี้ได้ขายสุกรป่าในราคาต่ำกว่าท้องตลาดมาก จากการตรวจสอบพบว่าเนื้อสุกรป่าจะขายรวมเป็นซี่ทั้งเนื้อและกระดูก โดยขายในราคากิโกรัมละ 110-120 บาท ดังนั้นเมื่อคิดเฉพาะน้ำหนักซากของสุกรป่านี้ไม่รวมเครื่องในพบว่า มีน้ำหนักซาก 55.5 กก. ถ้าขายได้ กก.ละ 110 บาท จะมีรายรับรวมเป็นเงิน 6,105 บาท ซึ่งเป็นผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่มีกำไรและในการผลิตสุกรป่าพันธุ์น้ำสั่นก็ได้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในลักษณะเดียวกันนี้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามีทางเป็นไปได้ที่จะนำสุกรป่ามาเลี้ยงเพื่อขาย แต่ทั้งนี้ต้องมีการศึกษาการขุนสุกรป่าเพื่อร่นระยะเวลาการเลี้ยงให้สั้นลงเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตและควรตรวจสอบคุณภาพเนื้อสุกรป่าที่ขุนว่าเป็นที่ต้องการของตลาดหรือไม่ด้วย อีกทั้งจำเป็นต้องทำการศึกษาถึงแนวทางและวิธีการที่จะช่วยลดอัตราการตายของลูกสุกรป่าเพื่อลดความเสี่ยงในการเลี้ยงสุกรป่าเชิงการค้าต่อไป

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาเลี้ยงสุกรป่าพันธุ์ที่เลี้ยงในประเทศไทย 2 พันธุ์คือพันธุ์น้ำสั่นและพันธุ์น้ำยาวในรูปแบบการเลี้ยงขังคอกเช่นเดียวกับการเลี้ยงสุกรพันธุ์เชิงการค้า พบว่า แม่สุกรป่าจะเป็นสัตว์ครั้งแรกเมื่ออายุ 237-250 วัน โดยมีวงรอบการเป็นสัด 21 ± 3 วัน มีระยะเวลาตั้งท้อง 114-120 วัน และก่อนการตั้งท้องสุกรป่าเพศเมียมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ย 0.19 กก.ต่อวัน น้ำลูกได้จำนวน 3-5 ตัวในครอกแรก ลูกสุกรป่าในครอกแรกมีอัตราการตายที่สูงถึง 55 % โดยมีน้ำหนักแรกเกิดเฉลี่ย 0.83 กก.

ต่อตัว และพบว่าลูกผสมระหว่างสุกรป่าพันธุ์หน้าสั้นกับพันธุ์หน้ายาวมีแนวโน้มของน้ำหนักแรกเกิดสูงกว่าลูกสุกรป่าพันธุ์หน้าสั้นและหน้ายาว ลูกสุกรป่าสามารถทำการหย่านมได้เมื่ออายุ 44-54 วัน ที่น้ำหนักตัวเฉลี่ย 4.54-4.78 กก. และสามารถฝากลูกสุกรป่าอายุ 7 วัน ให้แม่สุกรพันธุ์เลี้ยงจนกระทั่งหย่านมโดยได้น้ำหนักใกล้เคียงกับลูกสุกรป่าที่แม่สุกรป่าเลี้ยงเอง แม่สุกรป่าจะกลับมาเป็นสัดหลังจากหย่านมภายในเวลา 6-18 วัน และสามารถให้ลูกครอกที่สองจำนวน 5-7 ตัว ซึ่งสูงกว่าการให้ลูกครอกแรก

ลูกสุกรป่าลูกผสมระหว่างพันธุ์หน้าสั้น กับหน้ายาว ที่เลี้ยงด้วยอาหารชนิดเดียวกับสุกรพันธุ์ใน ช่วงสุกรเล็กพบว่ามื่ออัตราการเจริญเติบโตต่ำมีค่าเฉลี่ยเพียงวันละ 0.23 กก. โดยมีอัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัวสูงถึง 3.91 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าขนาดใกล้เคียงกัน พบว่าลูกสุกรป่ามีสมรรถนะในด้าน การเจริญเติบโต และมีประสิทธิภาพการใช้อาหารประมาณ 50 % ของสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้าเท่านั้น

ในด้านคุณภาพซากพบว่าสุกรป่าเพศผู้มีคุณภาพซากดีกว่าสุกรพันธุ์ที่เลี้ยงเชิงการค้า ทั้งนี้ เนื่องจากสุกรป่ามีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงสูงกว่าสุกรพันธุ์ นอกจากนี้สุกรป่าพันธุ์หน้าสั้นจะมีเปอร์เซ็นต์เนื้อแดงและมันสันหลังหนากว่าสุกรป่าพันธุ์หน้ายาว ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการเจริญเติบโตที่ดีกว่า เมื่อพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการเลี้ยงโดยให้อาหารแบบจำกัดแก่สุกรป่า พบว่าการเลี้ยงสุกรป่ามีแนวโน้มที่จะเลี้ยงเป็นรายได้เสริม อย่างไรก็ตามยังไม่ได้มีการศึกษาถึงการขุนสุกรป่าและติดตามผลการเลี้ยงสุกรป่าในระยะที่นำไปลูกในครอกต่อไป ซึ่งอาจช่วยให้สามารถสรุปผลได้ชัดเจนกว่านี้

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา อุ้ยสูงเนิน. 2532. หมูป่า. ศูนย์ผลิตตำราเกษตรเพื่อชนบท. นครบุรี .
- สถาพร พาศิรินทร์. 2528. โภชนะและความต้องการโภชนะของสุกร. เอกสารประกอบการสอนวิชาการผลิตสุกร. ภาควิชาสัตวศาสตร์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น .ขอนแก่น
- Boonsong, L. and J.A. McNeely.1977. Family Suidae. *In: Mammals of Thailand.* Kurusapha Ladprao Press. Bangkok. pp.661-664.
- Mauget, R. 1982. Seasonality of Reproduction in the Wild Boar. *In: Control of Pig Reproduction.* Cole, D.J.A. and C.R. Foxcroft(Ed). Butterworth Washington, D.C. pp. 509-526.
- National Research Council. 1988. Nutrient Requirements of Domestic Animal, Nutrient Requirements of Swine, 9th Revised Edition. Washington, D.C., National Academy of Science. p.50.
-